

AZ IDEI TANÉVBEN ELŐSZÖR

Csökkenet a pedagógushíány

Gyakran és sok-sok témában szólunk már lapunk hasábjain Pest megye sajtós helyzetéről. Az okok — a főváros közvetlen szomszédsága, a megyeszékhely hiánya, a bejárók majd kétszázézeres tábora, az agglomerációs övezet kommunális és szociális gondjai, hogy csak a legjelentősebbeket említsük — közismertek. S az is, hogy ez a speciális helyzet különleges elbírást, más megyékhez mérten nagyobb központi támogatást kíván, mert a megye erőfeszítései — bármilyen nagyok is legyenek azok — nem elégségesek a gondok megoldásához. Pedig a megye — ezt senki sem vitathatja — mindent megtesz annak érdekében, hogy például csökkenjen a pedagógushíány. Nagykőrösön, Gödöllőn, Fóton folyik a megyében középfokú óvónők képzése, ez év szeptemberétől pedig Zsámbékon megkezdte munkáját az esztergomi Tanítóképző Főiskola kihelyezett nappali tagozata. Ez utóbbi fenntartását, amely mintegy hárommillió forintot jelent, szintén a megye vállalja.

Mégis, mindenek ellenére, az elmúlt öt esztendőben nem csökkent, hanem tovább emelkedett a képzés nélküli óvónők, tanítók és tanárok száma

Pest megyében, állapította meg tegnapi együttes ülésén a Pest megyei Tanács közművelődési, valamint közoktatási és ifjúságpolitikai bizottsága. Amíg az 1972-73-as tanévben kétszázhatvanhárom volt a megyében dolgozó képzés nélküli óvónők száma, addig az elmúlt tanévben már a négyszázat közelítette, ami azt jelentette, hogy a megye óvónői több mint huszonhárom százaléknak nem volt képzése. És évről évre nőtt a megye általános iskoláiban tanító, képzés nélküli tanítók és tanárok száma is. Amíg az 1972-73-as tanévben négyszázötvenhárom, a tavalyi tanévben már hatszázkilencvenhét pedagógus tanított képzés nélkül. Közülük kétszázötvenen tanári munkakörben dolgoztak.

A képzés nélküli nevelők munkájukat csak fokozott pedagógiai segítséggel láthatják el. Ennek formái, módszerei az elmúlt évek során fokozatosan alakultak ki. A megyei tanács művelődésügyi osztályának iskolai csoportja és a megyei Pedagógus Továbbképző Kabinet ehhez — a lehetőségekhez képest — minden segítséget megadott. Tanfolyamokat, konzultációkat szerveztek, s ahol mód kínálkozott rá, bevezet-

ték a párhuzamos oktatást. Ez utóbbi módszere a pártfogó és a képzés nélküli pedagógus osztály-, illetve óracsereje. A patronáló nevelő pártfogoltja osztályában — előre meghatározott óraszámokban — megtartja a tanterv szerinti legjelentősebb vagy legproblematikusabb órákat, s ugyanebben az időben a képzés nélküli pedagógus pártfogója osztályában — előzetes közös felkészülés alapján — tanít. Az elmúlt tanévben a segítségnyújtásnak ebben a formájában mintegy harminc óvónő és nyolcvan általános iskolai pedagógus részesült.

Mégis, a segítségnyújtás különböző módjainak alkalmazása ellenére, a vizsgálatok azt bizonyítják, hogy a képzés nélküli tanító pedagógusok osztályában gyengébbek a teljesítmények, különösen az írás, olvasás, számolás oktatásában. Egyre több olyan tanulócsoporthoz érkezik a felsőtagozatba, amelyeket egy vagy több éven át képzés nélküli nevelő tanított. Ezt a helyzetet tovább rontja, ha a felsőtagozatban sem képezték, vagy szakos nevelő tanítja az alapfokú tárgyakat.

A tanácskozáson több javaslat hangozott el. A jövőben jobban érvényesíteni kellene azt a gyakorlatot, hogy a főiskoláról, egyetemről elutasítottak, ha elérték a ponthatárt, a következő évben felvételi nélkül felvételt nyerjenek a levelező tagozatra. Lehetőséget kell találni arra is, hogy egy osztályt több éven át ne tanítson képzés nélküli pedagógus.

Bár végleges adatok még nem állnak rendelkezésre, az már bizonyos, hogy a különböző erőfeszítések eredményeként — s ebben jelentősen közrejátszott a pedagógusok béremelése is — a szeptemberben kezdődött tanévben csökkent a képzés nélküli pedagógusok száma Pest megyében. Ez pedig kedvező jel a jövőt illetően.

Prukner Pál

A MŰCSARNOKBAN

Kiss István gyűjteményes tárlata

Kiss István Kossuth-díjas Erdemes művész kicsit Pest megyei alkotónak is számít, hiszen két műve — a Végvári vitézek és a Vak Bottyánról komponált lovaszobra Vácott lette meg végleges otthonát. Eneként munkái pedig a Pest megyei pártszékház előtt fogadják naponta az érkezőket a szépség harmóniájával. A Budapesti Művészeti Hetek keretében nyílt kiállítás a Múcsarnokban tekinthető meg október 23-ig, hétfő kivételével naponta 11-től 19 óráig.

Izig-vérig plebejus művész Kiss István. Minden szobra a mi társadalmunk igazságát hirdeti, eszménkel elkötelezett. Ez a gondolat testesül minden alkotásában, melyek köztereinket díszítik. Sőt, többek ezek az alkotások, mint díszek — századot jelző monumentális emblemmé a Dózsaról, Tanácsköztársaságról, Vak Bottyánról, végvári vitézekről melyek Vácott és Budapesten egyaránt alakítják a gondolkodást.

Eszmécvilága

Minden érdekl, az emberi, ami kedves, ami valaha fájt, ami jövő lesz; Ady, kiállítás, munka, szitakötő, Afrika, Tinódi Lantos Sebestyén, mártír, emlék, Prometheus, Lenin — hazánk, eszme, nagyvilág. Képes a váltásokra, az árnyalásokra, a mozgalmasságra, mert termékeny és nyílt. Ebből adódik alkotó módszerének mélyes demokratizmusa, közérthető formáival mindenkit győnyörködtet. Elmélyül az Ipari szakoktatás fontos társadalmi teendőivel, szoborral bizonyítja, hogy korunk Prometheusai a tüzet diadalmasan fejük fölé emelő munkások, Időzik a népmesék idilli hangulatain, megkeresi Bolyai Farkas és Bolyai János sudár alakjában a rendíthetetlen magatartást, a begombolkozott Adyban egy

Részlet a kiállításról. Előterben a Szitakötő

nagy ember sorvasztó magányát. Csak olykor kerül felszínre soraiban a személyes líra, amikor édesapja síremlékét mintázza egy merengő munkás ülő alakjával. Ekkor és itt csöndes, — máskor hangosak szobrászi gesztusai, jelrendszere nagy ívű, Törekszik a hatásra, mert politikusk alkat, — Kiss István megörökíti és alakítja a valóságot.

Motívumai

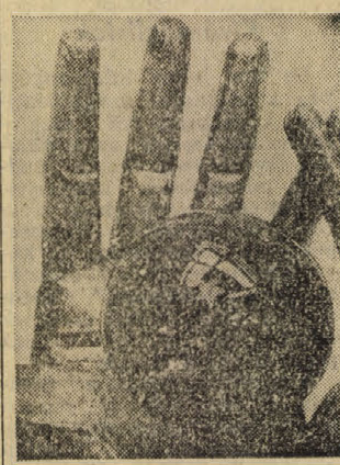
Kiss István művészi valómása: a szobrász felnő a múlt a jelen, és a jövő egymással ölelkező rétegeinek eszmei értékrendjéhez. — szenvedést hősiességet ábrázol. Ez tükröződik a lidicei emlékmű kitárt karjában, a Lenin-fej frontális méltóságában, az endrődi mártír egyenes tartásában, a mártír emlékművek fejre szegeződő szuronyában, zuhanó alakjában, Vak Bottyán nyeregű kiemelkedő szálfa mozdulatában, Dózsa népének kaszáiban, a Proletár felemelt karjában és leszegezett puskájában. Ez a szobrászi kiállítás, figyelemfelkeltő valamennyi művének állandó motívuma, Kiss István egyénisége: az ember korszakainak drámai tetőpont-

Kiállítás

Galambok

Alkotó eszme

jait elemzi és összegezi. Ezen az egységen belül eszközök, sokféle, változatosak.

Tüvelatai

Sebes tempóban dolgozik, mert sok a mondanivalója. A madárrajban közösségienye, a közös szárnyalás lendülete és a béke tárukolozik fel: az 1514 menetoszlopa a rodini, meunier-i tanulságokat egyeztető történelmünk és dűbörgő évtizedével és saját hitvallásával. Kiss István, mindig a jellemző változatot fogadja el szobornak. A Munka négy figurája olyan sűrített rendszer, hogy az maga a munkásosztály, mely a gépeket kezes állattá szelidítette. Realizmusának lényege, hogy mindig egybevágó korunk igazságával; harcos humanizmus ez cselekvő embere, mely a művészet termő szépségeivel építi az egyetemes társadalmi boldogságot. Minden szobra a hónap harmóniájának ígérete.

Losonci Miklós

A bagymányokat ápolják

AZ ISASZEGI CSATA TÁNCEGYÜTTES

Az Isaszegi Csata táncegyüttes a verbunkost próbálja.

Az isaszegi Dózsa György művelődési központ nagytermében feszes, pattogó verbunkos zenét játszik Dévai Tibor zenetanár, zongoraművész. A fiúk gyakorolják az alaplépéseket. Majd lehalkul a muzsika, a lányok üveges táncot járnak.

Tíz év trófeái

— Mindig az együttes legújabb tagjaival kezdjük a próbát — szól Zséli Mihályné, a lányok táncoktatója. — Egy héttel ezelőtt alig merték a fejükre tenni az üveget, most már teljes biztonsággal mozognak.

— Az együttes 1968. október 15-én alakult — mondja Fejéregyházi László, a művelődési központ igazgatója. — Az isaszegi győzelem emlékére az Isaszegi Csata nevet választottuk. Táncosportként indultunk, irányítónk Valhony Antal tanár, aki most a művelődési központ művészeti előadója, 15 éve foglalkozik a tánc iránt érdeklődő fiatalokkal. Kiseb csoportokat az együttes megalakulása előtt is patronált. Járású ünnepeken, seregszemléken kezdtünk szerepelni. Valhony Antal kis koreográfiákat, a Tardi szivtet, a Kisterenyel párost, a Tápéi darudűbögőt, cigánytáncokat, tatár táncot tanított be. 1972-ben Lengyelországban szép sikereket értünk el.

— A csoport mostani profilját Fejes Sándor koreográfus alakította ki — szól közbe Valhony Antal — aki most betegsége miatt nincs itt a próbán. Verbunkos muzsikára komponált koreográfiákkal üveges táncal. Isaszeg környékéről gyűjtött motívumok beépítésével a táncgyűjtést alakított ki a jórészt amatőrökből álló csoportból. A mostani Isaszegi Csata együttes három részből áll. Az asszonykórus, a brácsával, csellóval és hege-

dűvel kísért széki táncház, és maga a táncegyüttes alkotja a társaság egészét. Ecsédn, Nagykátán, Szentendrén — az ország minden részében szerepeltünk. Az 1975-ös gyöngyösi országos fesztiválon menettánc kategóriában első helyezést értünk el, ugyanazon év augusztusában Szentendrén megszereztük az ezüst oklevelet, 1976. augusztus 20-án miniszteri dicséretet kaptunk. Legsikeresebb számaink az Isaszegi páros, a Szüreti táncok és az Új fergeteges.

Helybeli népszokások

— Idei terveink közé tartozik a helyi Májusfa-járás szokásainak feldolgozása — veszi át újra a szót Fejéregyházi László Ilyenkor a fiatalok stílusát májusfával végigjárnak táncal, dallal, muzsikával minden házat. Lakodalmas táncunkat már bemutattuk, Csinger Erzsébet és Harmat László szöblótáncosok irányításával, most a teljes lakodalmást akarjuk kidolgozni. Fejes Sándor koreográfiája alapján, Zséli Mihály és Zséli Mihályné táncoktatók vezetésével. Életben akarjuk tartani a sajátos isaszegi magyar hagyományokat. Népviseletünket Précznik Istvánné minimodelljei alapján rekonstruáljuk.

— Most Isaszegen, Dányon, Kókán hosszútávú sorozatot tervez az együttes — egészíti ki a beszámolót, Duka Gyula, a Pécel-Isaszegi AFESZ elnöke. A szövetkezet rendszeresen patronálja az együttest, a ruhátár kialakításában is segíti őket. Az Isaszegi Csata összetartja a község fiataljait. A művelődési központ épülete elavult felújításán most fáradozunk. Az együttes tagjai társadalmi munkában segítenek, hogy új, korszerű körülmények között dolgozhassanak ők is. Pósa Zoltán

A MŰZEUMI HÓNAP KERETÉBEN:

Régészeti kiállítás Tápíószelén

A múzeumi hónapból természetesen nemcsak a megye városainak nagy múzeumai, a kisebbek is kivesszük részüket. Mindegyik készülődik gyűjteményének — nem állandóan bemutatott — darabjaiból valamilyen reprezentatív kiállítást rendezni. Ennek az előkészületnek lehettünk tanúi Tápíószelén, a Blaskovich múzeumban. Az állandó kiállítás, a régészeti anyagok eredménytelensége a Blaskovich-fivérek egykori lakásában nagyrészt kúriájuk csodaszép antik bútorzata, érintetlen. Az időszakos kiállítások célját szolgáló helyiségek — nehéz jobb szóval kifejezni — valóságos szibvásár képét mutatja azonban. Falai mentén a padlón egymás mellett sűrűn hevernek óségi kerámiák, némelyik teljesen ép, a többinek a cserepei pedig összeillesztésre várnak. Ezen munkálkodik most Dinnyés István múzeumi igazgató, a két teremőr, Babos Jánosné és Schlier Lujza segítségével.

— Szakszerű segítségével — hangsúlyozza az igazgató — Mind a ketten már hosszú ideje dolgoznak a múzeumban, sokat, majdnem mindent tudnak, szinte kész múzeológusok.

Úrítók lelete

Mialatt beszél Dinnyés István, egy pillanatra sem hagyja abba az összeillesztés próbálgatásait. Eppen egy korsó ép hátsóhoz igyekszik hozzátenni az odaillo cserépdarabokat. Nagy tálcán fekszik előtte néhány — később sorra kerülő — sértült edény. De teljesen épen látható mellettük egy szép formájú, kékűlvő ivóedény. Hat-hétezer éve élt rézkori fazekas mester remekelte. Gazdájával együtt temették el feltehetően jófajta itallal megtöltve, hogy a túlvilágon se szomjazzon. S ott rejtőzött a föld mélyében

Türellemmel, hozzáértéssel illesztgeti a cserépdarabokat Dinnyés István Geleta Pál felvétele

az atomkorszakig, csak 1971-ben került elő, amikor Tóalmáson utat építettek és a munkások nagy vigyázattal emelték ki, aztán beszigeltették, ahogy kell és illik, a múzeumnak.

Tízezer éves nyomok

— Mi régészeti kiállítással veszünk részt a múzeumi hónap rendezvényeiben — közli az igazgató és elmondja, hogy effajta látványossággal már másfél évtizednél régebben, legalábbis ilyen átfogóan, egyszer sem szolgált a Blaskovich múzeum. A környék középsőnek határától előkerült óségi leletek között hiánytalanul követik egymást a különböző korszakok emlékei. Kőkori, meglehet vagy tízezer éves, bronzkor, és a vaskor emlékei bizonyítják, hogy mától visszafelé számítva 12 ezer esztendő óta mindig lakott hely volt a Tápíómente. Természetesen az időszámításunk utáni

korból származó ókori és középkori leletek sem hiányoznak.

— Persze raktárainkban a kiállításra kerülőknél jóval több muzeális tárgyat őrzünk — mondja az igazgató. — Most csak a legjellegzetesebb, legszébb néhány száz darabot vesszük elő.

— A nyitás csak 9-én lesz, addigra elkészülünk. Megcsinálom akkora az egyes darabok feliratait is.

Szarmaták, avarok

Ezúttal az utolsó évtized környékbeli ásatásainak eredményeit mutatják be Tápíószelén. Ide kerülnek a legfrissebbek, a tavalyi meg idei farmosi ásatásoké is. Szarmaták laktak arra, elhagyott és nyilván már betemetődött lakóhelyük fölé földelték el halottjaikat az avarok. Mindkét nép hátrahagyott tárgyi emlékeiből sok minden került elő. Fegyverek, edények, ékszerek, szerszámok.

Nem fog azonban hiányozni a Blaskovich-fivérek hajdani ásatásai során lelt tárgyak mustarája sem. Csak a legszebb fegyverek és egyéb sirmelléletek kerülnek belőlük ezúttal a kiállításra, mégpedig restaurálva. Tápíószelén a múzeumnak nincs restaurátora, ezért Cegléden újították fel ezeknek a fegyvereknek a külsőjét.

— Sok látogatóra számítunk — mondja az igazgató. — Nemcsak azért, mert gyűjteményünkben nagyon sok tárgy eddig még nem került a nyilvánosság elé. Múzeumunk egyébként is látogatott, ez évben mostanáig 4 ezer 500 ember kereste fel.

A múzeumi hónap alkalmából most megnyíló régészeti kiállítás nem szűnik meg a hónap végén, legalább fél esztendőig lesz nyitva.

Sz. E.